

21.8 BESWAARSKRIF VAN KLASSIS OOSTELIKE PRETORIA OOR BESLUIT VAN SINODE 2009 – DAT VROUE NIE AS PREDIKANT EN OUDERLINGE MAG DIEN NIE (2012: Artt 17, 27, 258) (2016: Artt 41, 66, 68)

2016

- A. Die Beswaarskrif word gestel.
- B. Dr JH Howell rapporteer namens die Kommissie Kerkregtelik.

2012

- C. Dr FP Kruger stel die beswaarskrif.
- D. **Besluit:** Die beswaarskrif word verwys na Kommissie Beswaarskrifte 7.
- E. **Ordevoorstel:** Dr WC Opperman hou die ordevoorstel voor.
- F. **Besluit:** Ordevoorstel word aanvaar met aanbevelings.
- G. Met die aanvaarding van die ordevoorstel word die beswaarskrifte in verband met die vrou in die besondere dienste eers op 'n volgende Sinode beoordeel word, aangesien daar sake is wat dringende aandag moet geniet alvorens hierdie beswaarskrifte tot opbou van kerke gehanteer kan word (kyk Beswaarskrif 21.3 in Handeling 2012).

H. BESWAARSKRIF

1. Besluit waarteen beswaar gemaak word

Die besluit waarteen beswaar gemaak word: Sinode 2009 "...besluit volgens die goeagekeurde aanbeveling, 4.2, dat vroue nie in die besondere dienste van predikante en ouderlinge mag dien nie" (Acta 2009:667).

2. Beswaargrond

Die Sinode 2009 het nie wys gehandel deur oor hierdie saak 'n gewetensbindende besluit te neem nie.

3. Motivering

Vir ongeveer 25 jaar voor Sinode 2009 is daar reeds in die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika studie gedoen oor vroue se plek in die kerk en hulle moontlike betrokkenheid by die besondere dienste in die kerk. In al hierdie jare kon daar nooit tot eenstemmigheid gekom word oor hierdie saak nie. Dit het ook weer uit die laaste Kommissierapport by Sinode 2009 geblyk waar indringende studie gedoen is oor die saak van vroue in die besondere dienste. Veral by die eksegeese van die Skrifgedeeltes, 1 Kor 14:33-35 en 1 Tim 2:8-15, het die verskille duidelik na vore getree.

Die Kommissierapport was eenstemmig daarvoor dat die verskille nie te make gehad het met die erkenning van die Skrifgesag of verkeerde hermeneutiese en eksegetiese uitgangspunte en praktyke nie. In die woorde van die Kommissie is gestel: "*Die twee standpunte soos uiteengesit in hierdie Rapport rus op die Skrifbeskoulike en hermeneutiese vertrekpunte ooreenkomstig die leer van die kerk soos uiteengesit in punte 6 en 7. Die verskil tussen die twee standpunte lê op die vlak van eksegetiese sintese*" (10.16.1 van die Rapport). Van hierdie standpunt het die Sinode kennis geneem. Die Sinode het in sy besluitneming ook geen eksplisiete gronde gegee waarom een van die twee opsies nie aanvaarbaar sou wees nie. Twee standpunte wat albei eksegeties vanuit die Woord vasgestel is en tog duidelik verskil. Twee standpunte wat nie een in botsing is met die Belydenisskrifte nie, omdat die saak van vroue in die besondere dienste al dan nie, nie opsigself 'n belydenissaak is nie (vgl 10.16.2 van die Rapport).

Tog neem die Sinode in hierdie omstandighede 'n gewetensbindende besluit wat in die lig van bogenoemde paragrawe nie 'n wyse handeling was nie. Die gewetensbindende aard van die besluit lê veral opgesluit in die woorde: “*mag dien nie*” (die Sinode het in die lig van die behandeling van die Rapport tot die oortuiging gekom dat vroue nie in die besonder dienste van predikante en ouderlinge mag dien nie” – ons onderstreping).

Hierdie gewetensbindende besluit is verder nie wys nie omdat dit die volgende implikasies insluit:

1. Die Sinode gee die versekering dat dit die wil van God is dat vroue nie in die Gereformeerde Kerke sal dien as predikante en ouderlinge nie.
2. Die Sinode gee die versekering aan lidmate dat God nie, binne sy vrymagtige wil, te enige tyd 'n vrou sal roep om in die Gereformeerde Kerke te dien as predikant of ouderling nie.
3. Aan 'n suster wat verklaar dat sy onder die besef en sekerheid is van die innerlike roeping om in die diens van predikant of ouderling te staan en dit begeer, word met sekerheid verklaar dat dit wat sy as roeping beleef en ervaar, nie van die Here af kom nie en dat die Heilige Gees dit nie in haar bewerk het nie. Dit is gevolglik 'n verkeerde en sondige begeerte wat sy moet bely en waaroor sy vermaan behoort te word. Gelowiges van albei standpunte (vir of teen vroue in die diens van predikant en ouderling) voel vanuit die Skrif, gelei deur die Heilige Gees, baie sterk oor daardie standpunte. Albei groepe is in hulle gewetens voor God daarvan seker en daarvan oortuig. Eksegese van leidende teoloë kon oor soveel jare nie met een duidelike eksegetiese standpunt uit die Skrif na vore kom oor hierdie saak nie.

4. Gevolgtrekking

In die lig van bogenoemde uiteensetting en motivering sou die Sinode wys gehandel het deur 'n besluit te neem wat nié die gewetens van die Kerke en die lidmate bind nie. Hiér dien die besluit van Sinode 2003, oor die vrou in die diakenamp as voorbeeld van groot wysheid – Sinode 2003 het besluit: “*die Sinode keur in die lig van die Skrif goed dat vroue wat die nodige gawes het, as diakens in die GKSA verkies en bevestig kan word*” (ons onderstreping).

Hier is geen gewetensbindende “moet” of “mag” in hierdie besluit nie, maar net “kan”, wat ruimte skep en moontlikhede oopmaak vir die gewete van lidmate of Kerke.

5. Aanbeveling

Die Klassis Oostelike Pretoria versoek die Sinode nederig om sy besluit oor vroue in die besondere dienste van predikante of ouderlinge te verander en ook hiér (soos by die besluit oor die diakens) die woord “kan” te gebruik. Só sal daar geen gewetensbinding wees oor 'n saak waaroor daar sulke oortuigde, uiteenlopende standpunte is nie.

I. KOMMISSIERAPPORT: KERKREGTELIK

1. Opdrag

Kyk na die kerkregtelike aspekte uit al die toegewysde Beswaarskrifte ingedien op die Buitengewonde Algemene Sinode 2016 (BAS).

- 1.1 Al die kerkregtelike beginsels wat aangespreek moet word uit die verskillende Beswaarskrifte, moet uitgewys word (pt 4).
- 1.2 Kerkregtelike beginsels moet toegepas word in die konteks van elke afsonderlike Beswaarskrif (pte 5-8).

Besluit: Punte 1.1 en 1.2 kennis geneem.

2. Werkswyse

- 2.1 Al die Beswaarskrifte is deurgewerk, en relevante Kerkordelike aangeleenthede is geïdentifiseer en aangespreek. Die Rapport spreek oorsigtelik al die kerkregtelike sake aan wat in die Beswaarskrifte na vore kom, en daarna word al die Beswaarskrifte afsonderlik en punsgewys beoordeel.

- 2.2 Ds HS Coetzee van GK Potchefstroom-Die Bult en dr J Lion-Cachet van GK Klerksdorp het by die Kommissie aangemeld ten einde toeligting te gee.

Besluit: Punte 2.1 en 2.2 kennis geneem.

3. Kerkregtelike beginsels ter sprake

- 3.1 Sedert die reformasie is daar 'n bepaalde ampsbeskouing wat ook in ons Kerkorde sy grondslag gekry het. Van die beswaardes beredeneer dat die Sinode alleen die diskontinuiteit, en nie ook die kontinuïteit in die ampte in die Ou en die Nuwe Testament ondersoek het nie. Die vervulling van die ampte is in Christus. Daarom is daar nie 'n reglynige sprong tussen die ampte in die Ou en die Nuwe Testament nie. Ons Kerkorde gaan uit van die veronderstelling dat daar vier dienste is, naamlik professore, predikante, ouderlinge, diakens (KO, art 2).
- 3.2 Van die Beswaarskrifte stel dit dat die twee keuses waar tussen gekies moes word, maak dat die minderheid voor die meerderheid moet buig sonder enige aanduiding oor waarom die Sinode die een bo die ander verkies het. Daar word ook beweer dat die Sinode nie in gehoorsaamheid aan die Skrif 'n keuse kon maak nie – tog is daar 'n keuse gemaak. Dit veronderstel dat die keuse wat verkies is, die een is wat die Sinode onder leiding van die Gees bepaal het as die korrekte. Wie die oordeel nou wil oorlaat aan die plaaslike kerkraad "**om immers self in hulle verskillende omstandighede oor die saak te beslis**", maak die weg oop vir independentisme. Kerkverband waarborg juis dat ons nie weens die gebrek aan gawes oor besondere sake ons eie weg loop en sodoende die kenmerke van die ware kerk begin prysgee nie. Die weg van KO, art 31 (meerderheid besluit) het onself as kerke met mekaar vasgemaak. Die ordelike weg kan gevolg word om dit te verander (indien die ander kerke op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde daartoe oortuig kan word).
- 3.3 In van die Beswaarskrifte word daar onderskeid gemaak tussen die "**in die lig van die behandeling van die Rapport**" teenoor die "**gehoorsaamheid aan die Skrif**". Dit is 'n valse onderskeid. Juis op grond van die Skrifgegewens (soos vervat in die Rapport) is daar bepaalde besluite geneem. Hier word, deur 'n woordspeling, die indruk geskep dat die Sinode nie die Skrifgegewens behoorlik in aanmerking geneem het nie.
- 3.4 Wanneer 'n Sinode besluite neem, word die Here gesmeek om aan die vergadering leiding te gee deur sy Gees (vgl KO, art 32). Alle Skrifverklarings, motiverings en beredenerings word in oorweging geneem voordat daar tot stemming oorgegaan word. Die besluit wat geneem word, staan, tensy die teendeel uit die Woord bewys kan word deur beswaar of appèl (KO, artt 31 & 46).
- 3.5 Die vereiste dat daar konsensus moet wees oor die verklaring van die Skrif, stel 'n nuwe werkswyse deur die Sinode voor. 'n Nuwe werkswyse moet deur middel van Beswaarskrif of Beskrywingspunt op die tafel gebring en getoets word. Op Sinode 2015 (Acta 2015:276, 20.4) is daar nie aan 'n Beskrywingspunt deur Streeksinode Pretoria gevolg gegee nie. Hierdie Beskrywingspunt het versoek dat besluite rondom wesenlike sake met eenstemmigheid geneem moet word. Deur nie aan hierdie Beskrywingspunt gevolg te gee nie, het die Sinode die beginsel van KO, art 31 bekragtig.
- 3.6 Indien daar nie op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde duidelikheid oor 'n saak is nie, word die *status quo* gehandhaaf (KO, artt 31 & 46). Die bewyslas rus op die beswaarde of die persoon wat wil verander, om op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde die teendeel te bewys (KO, artt 31 & 46). Daar word deur sommige beswaardes beweer dat die Sinode aan die kerke duidelike en gemotiveerde Skrifgronde moet gee om die *status quo* te bewys. Die Sinode is egter geen studieliggaam nie. Die kerke moet studeer en hul studie deur die Sinode laat toets. Die *onus* rus dus op beswaardes om besluite te wysig. Hulle moet met Skrifgronde duidelik en gemotiveerd aantoon waarom daar kan/mag/moet verander word.
- 3.7 'n Meerdere vergadering se werkswyse word deur daardie vergadering onder leiding van die Moderamen vasgestel (KO, art 35). 'n Vergadering het, byvoorbeeld, die prerogatief om bloot kennis te neem van 'n voorstel wat hy nie vir sy eie rekening wil neem nie.

- 3.8 Daar word beweer dat gewetensbinding plaasvind wanneer meerderheidstem, en nie Skrifgronde nie, die deurslag van besluite gee. KO, art 31 is die ooreengekome wyse waarop besware hanteer behoort te word. Die leiding van die Heilige Gees by besluitneming deur vergaderings mag nooit misken word nie (kyk Hand 15:28, en ook KO, art 32). Wanneer 'n besluit met meerderheidstem geneem word op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde, word daar nie geheers nie ('n foutiewe interpretasie van KO, art 84), want dan regeer die Skrif.
- 3.9 Die woord "gewetensbinding" word dikwels in die kerke verkeerdelik gebruik as synde net negatief. Besluite deur meerdere vergaderings word juis geneem op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde. Afgevaardigdes na meerdere vergaderings het hul gewetens gebind deur die Openlike Verklaring af te lê. Daardeur onderneem hulle om besluite te neem op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde. Afgevaardigdes het ook reeds, toe hulle Belydenis van geloof afgelê het, onderneem om Skrif, Belydenis en Kerkorde te honoreer.
- 3.10 Daar moet gewaak word om te redeneer vanuit die kollegialistiese siening dat dit die Sinode is wat besluite neem en afforseer. Wanneer kerke byeenkom in meerdere vergaderings word daar nie deur 'n "hoër vergadering" besluite op mindere vergaderings afdwing nie, maar die kerke besluit saam op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde, in ooreenstemming met die presbiteriale kerkregeringstelsel.
- 3.11 Uit die beredenering van bepaalde Beswaarskrifte, kom die suggestie dat daar 'n spanning, en selfs teenstrydigheid, bestaan tussen die Skrif aan die een kant, en die Kerkorde aan die ander kant. Hierdie is 'n foutiewe redenasie aangesien die Kerkorde op die Skrif en Belydenis gebaseer is.
- 3.12 'n Beswaar moet behoorlik begrond word op Skrif, Belydenis en Kerkorde (KO, art 31). Die blote uitspraak van 'n opinie, (byvoorbeeld sogenaamde "**onwyse optrede**"), is geen afdoende bewys nie.
- 3.13 Die *onus* rus op die beswaarde om te bewys dat besluite nie volgens Skrif, Belydenis en Kerkorde is nie. Die *onus* rus dus nie op meerdere vergaderings om te bewys dat dit wel die geval is nie (KO, art 31). Die werking van die Heilige Gees moet nie by die neem van besluite misken word nie.
- 3.14 Daar word deur sommige beswaardes beweer dat die saak rondom die vrou nie 'n wesenlike of prinsipiële saak is nie. Sinode 2015 het egter besluit dat dit wel 'n wesenlike of prinsipiële saak is, welke besluit as vas en bindend beskou moet word (KO, art 31).
- 3.15 Daar word deur sommige beswaardes om verdraagsaamheid gevra om mekaar se verskillende standpunte oor die saak van die vrou te akkommodeer, aangesien die saak belangrik is, maar na hulle mening nie so belangrik is dat die eenheid in die kerk daardeur in gedrang moet kom nie. Wat wesenlike sake aanbetref, mag ons egter nie net bloot in verdraagsaamheid verskillende standpunte akkommodeer nie maar bly by Skrif, Belydenis en Kerkorde. Feitlik 'n derde van die Kerkorde handel oor die dienste. Dit dui op die belangrikheid van die dienste vir die orde binne die kerk. Dit impliseer dat die dienste 'n wesenlike saak is wat alle kerke se kerkwees raak (KO, art 1).

Besluit: Punte 3.1 tot 3.15 kennis geneem.

4. 21.8, p371: Beswaarskrif Klassis Oostelike Pretoria oor besluit van Sinode 2009 – dat vrou nie as predikant en ouderlinge mag dien nie

4.1 *Beswaargrond (p371)*

4.1.1 Die beswaardes beweer dat Sinode 2009 nie wys gehandel het deur oor die saak van die vrou as predikant of ouderling 'n gewetensbindende besluit te neem nie.

4.1.2 Beoordeling

4.1.2.1 'n Beswaar moet behoorlik moet behoorlik begrond word op Skrif, Belydenis en Kerkorde (KO, art 31). Die blote uitspraak van 'n opinie, (byvoorbeeld "**onwyse optrede**"), is geen bewys van gebreke in optrede nie.

- 4.1.2.2 Daar is reeds hieroor 'n besluit geneem, naamlik, dat in die lig van die studiewerk uit die Woord en saamgevat in die Rapport daar besluit is om by die *status quo* oor al die jare, vanaf die Reformasie, te bly. Diegene wat hiermee verskil het, kon nie die teendeel uit die Skrif voldoende bewys nie. Die bewyslas rus op diegene wat wil verander (KO, art 31).
- 4.1.2.3 Die *onus* rus op die beswaarde om te bewys dat besluite nie volgens Skrif, Belydenis en Kerkorde is nie. Die *onus* rus dus nie op meerdere vergaderings om te bewys dat dit wel die geval is nie (KO, art 31). Die Sinode moes bloot stem in die lig van die motivering, aanbevelings en beredenering staande die Sinode. Onder leiding van die Gees het die Sinode ook buite die normale wyse van optrede (KO, art 32) spesiaal die Here om wysheid en insig gebied voordat daar tot stemming oorgegaan is.
- 4.1.2.4 Kerklike vergaderings moet besluite neem in die lig van die Skrif, Belydenis en Kerkorde. Die ordelike wyse daarvoor vasgestel en oor ooreengekom, is KO, art 31. Die besluit wat geneem is, het dus per implikasie vir die sogenaamde "tweede" standpunt, wat die *status quo* handhaaf, gekies.
- 4.1.2.5 Die beswaardes erken dat daar 'n "**indringende studie gedoen is oor die saak rondom vroue in die besondere dienste**". Die Sinode het egter onder leiding van die Heilige Gees 'n besluit geneem op grond van die motiverings, aanbevelings en beredenerings staande die Sinode.
- 4.1.2.6 Kerke word gebind deur besluite wat in die verlede geneem is (KO, artt 31 & 46). Om besluite te neem kom kerke saam om in die lig van die Woord op grond van hul eenheid in Christus saam te besluit (Ef 4:1-6).
- 4.1.2.7 Die beswaardes bewys nie dat gewetens onnodig gebind word deur die Sinodebesluit nie.

Besluit: Punte 4.1.1 tot 4.1.2.7 kennis geneem.

4.1.3 Aanbeveling

- 4.1.3.1 Die Beswaarskrif slaag in sy geheel nie.

Besluit: Goedgekeur.